

LE A KALAPPAL...

A magyar telepek ünnepeinek, mint pl. a nemrég lefolyt stockholmi jubileum és windsori templomszentelés részletes leírásával kapcsolatban olyan véleményeket is hallottunk, mely szerint az ünnepi események méltatását rövidebben is elintézték volna, több helyet szentelve a szenzációs napi eseményeknek.

Akadnak olyanok is, akik panaszkodó levelet írtak a szerkesztőségbe, mondván: az újkánadások is megdolgoznak ép oly keményen, mint a régiek — miért nem ír róluk is az újság?

Ez mind szép és igaz mondas, de ha kissé mélyre tekintünk, észre fogjuk venni, hogy nem egészen így áll a dolog. Egy-egy 26 éves magyar telep jubileumát méltán ünnepehetjük meg pompával, hiszen ezzel csupán azoknak a kérés tenyerű, ősbecsavartott fejű pioniroknak adózunk, akik megmutatták azt, hogy a magyar még a kanadai nehéz viszonyok ellenére is akar és tud is összetartó és gazdaságilag is virágzó telepeket alkotni — egy-egy templomszentelést pedig joggal emelhetünk ki a szürke hétköznapi események közül, amikor az a magyar kultúra mentőváltóját jelenti, különösen ott, ahol a pusztítás vörös agitátorai mélyezik meg a munkanélküliség gondjainak súlyától elkábult szegény honfitársainkat.

A Kanadai Magyar Újság büszkén gondol vissza arra, hogy külön kiadással ünnepte a két legnagyobb, legtömörebb nyugatkanadai magyar telep: Békevár és Stockholm ezüstjubileumát, mert ezáltal mintegy a magyarság háláját róta le azokról, akik egy negyed évszázad nehéz munkájával még a kanadai közvélemény fajunkat lekicsinyölő, sőt megvető töredékét is elismerésre kényszerítették.

Mert a régi magyar telepek Kaposvártól fel egészen Prudhomme-ig éppenny, mint a magyarságukat évtizedeken át megőrzni képes keletkanadai városnegyedek és a délaliberali bányavidékek igenis nagy nemzeti kincset képviselnek és méltók arra, hogy az újkánadák magyar tiszteletteljes bizalommal gondoljon rájuk, hiszen az öregkanadák magyarok oly szorgalmas, takarékos élettel kiverekedett becsületére támaszkodva érheti csak el az újkánadás magyar az igazi boldogulást ebben a velünk szemben bizalmatlan, vad idegenben.

Amint egy-egy telep jubileuma alkalmából jól esik gyönyörködnünk abban, amit egy fél emberöltő alatt épített a magyarság — úgy egy templomszenteléskor szemünk előtt nemcsak a hívek áldozatkészségét dicséret Isten háza lebeg, hanem minden ilyen ünnepélyes alkalom megerősít bennünket abban a szent hitünkben, hogy a magyarságnak igenis van kulturális célja, gazdasági jövője és — előbb vagy utóbb, ez nemcsak a körülményektől, de leginkább tőlünk, mindenegyes magyar ember viselkedésétől, szorgalmától függ, — lesz boldogulása Kanadában.

Hogy egy-egy magyar ember példás élete, mily előnyösen befolyásolhatja nemcsak a saját gazdasági előrehaladását, az illető jó hírét, hanem a kanadai közvéleményt, sőt még a hivatalos köröket is, azt Nyugatkanada egyik legnagyobb napilapjának legutolsó számából látjuk.

A naponta több, mint 70,000 példányban megjelenő Winnipeg Free Press, mely a hetenként közel 150,000 példányban forog Prairie Farmer-t is szerkeszti, „A New Canadian” címmel vezércikkben válaszol a középeurópaiak ellen kigyót-béka kiáltókra, legnagyobb örömeinkre a cikk hőse egy honfitársunk, ki — sajnos — azóta eltávozott az élők sorából.

Szól az írás pedig a következőképpen:

— Huszonhárom évvel ezelőtt egy fiatal házaspár érkezett a manitobai Langruth környékére Magyarországból. Egy fával, bokorral sűrűn benőtt negyed szekción kezdtek gazdálkodni, ökörfogatlan, szegényesen és — csodák csodája — huszonhárom év elmúltával Andi Lassan gyönyörűen felszerelt hat negyed föld tulajdonosa lett. Kinek 600 akkerjén ringatja a vetést a szél.

De ez a megboldogult magyar nemcsak jó farmer, hanem jószívű ember, talpig férfi is volt egyuttal. Alacsony vályogkunyhója mellett modern kényelemmel berendezett házat épített az egykor használhatatlan ósvadonból hozzáértéssel és kitartással mintagazdasággá fejlesztett birtok terméseiből s a kiállításokon nyert kitüntetései tanuskodnak arról, hogy mi mindent tud egy magyar gazda elővárosolni a kanadai földről.

Emellett szerető atyja volt újkánadák honfitársainak és nemcsak jó tanáccsal látta el, vigasztalta, bátorította a környéken letelepedett magyarokat, hanem hathatósan segítette is őket.

Mindenki tisztelte és becsülte Andi Lassant és a halálakor megnyilvánuló részvét őszinteségére jellemző, hogy a halottat utolsó útjára kikísérő lelkipásztor mellett a környékbeli másvallású lelkészek is megjelentek a temetésen.

Úgy hisszük, ennek a magyarnak az élete a legtalpraesettebb válasz azokra a meggondolatlan támadásokra, melyeket egyesek a középeurópai bevándorlók ellen intéztek. Andi Lassan pályafutása nem egyedülálló Nyugatkanadában s mindenesetre nagyban hozzá fog járulni ahhoz, hogy az újbévidorlók a méltán megérdemelt nagyobb megbecsülésben részesüljenek.

Eddig a nagy kanadai újság cikke, mely nem vesz ugyan tudomást a magukat fontos „tényezők”-ként kikiáltó ugynevezett munkászervezőkről — de felmagasztalja és 220,000 előfizetőjével elismerteti egy becsülettel magyar munkásember értékét. Ehhez nekünk hozzátenni valónk nincsen. Csupán talán annyi, hogy mi — akik együtt érzünk a dolgozó magyarsággal és akik a magyar nép érdekeiért harcolunk — mi leszünk a legboldogabbak, ha a most fennálló telepek mellett a most újkánadák magyarok tíz, husz, huszonöt év múlva — hisszük — virágzó telepeinek jubileumait ünnepehetjük, addigra megerősödve még nagyobb pompával, de ugyanazzal a megértő lelkesedéssel, hiszen az újkánadások is nehéz körülmények között, verejtékes munkával becsülettel szerző pionirok, akik előtt le a kalappal...

Rikkancsból — Amerika elnöke?

AL'SMITH, A DEMOKRATAK JELÖLTJE

Amerika figyelme most New York állam kormányzójára irányul.

Smith kormányzó mögött olyan karrier áll, amely még Amerikában is ritkítja párját.

Alfred Emanuel Smith — a vagy ahogyan a New York és vele együtt egész Amerika becézi — Al'Smith, kétségtelenül a legérdekesebb egyéniség Amerika politikai életében, ami talán magábanvéve nem mondana sokat ma, amikor az Egyesült Államok legmagasabb méltóságait is csak egészen közepes tehetségű emberek töltik be, azonban New York állam kormányzója megállanának helyét akkor is, ha ellenfelei a maiaknál sokkalta energikusabb és tehetségesebb emberek volnának.

AMIKOR MÉG HÁZBÉRRE SEM TELLETT

Al'Smith szülei olyan szegények voltak, hogy bizony még házbérre sem tellett, pedig New York legszegényebb negyedében, a Bowerie-n laktak, a Brooklyn Street árnyékában, az Eastside legszomorúbb részében. Minden pillanatban összedőléssel fenyegetett az a viskó, amely legalább az időjárás viszontagságai ellen védelmezte a szegény ir munkás-családot, ha már a hideget nem is tudta kicsukni télen, és mégis: minden szombaton probléma Al'Smith és desapja számára a viskó lakbérének kifizetése is.

SMITH KORMANYZÓ SZÜLEI AZ ÉHHALAL ELŐL MENEKÜLTEK IRORSZAGBÓL AMERIKÁBA

Négy év előtt a demokraták New Yorkban a Madison Gardenben tartották elnökjelölő konventjüket és közel három hétet keresztül folyt az elkeseredett küzdelem a jelöltek között. Végeredményben arra az eredményre jutott a konvent, hogy nem tudnak egy véleményre jutni és így történt azután, hogy Wilson veje, McAddo és Al'Smith között John Dawis, volt amerikai nagykövet lett a demokraták jelöltje, ami már eleve biztos bukást jelentett a republikánusokkal szemben. A demokraták sokat tanultak az elmúlt 1924-es vereségből és most már tudják, hogy csak úgy lehet reményük a győzelemre, ha népszerű és tehetséges embert állítanak Hooverrel szembe, aki mögött — a szárazak kivételével — a párt legnagyobb része foglalt állást. Ilyen vezér egyedül Al'Smith lehet, akiben kétszínű megvan mindaz, amire egy népszerű elnökjelöltnek szüksége lehet.

Smith kormányzó pályafutása egyenesen csodálatos, hiszen a demokraták elnökjelöltje még mindössze 55 éves és máris mindent elnyert az elnökségen kívül, amit amerikai polgár elérhet. Annál csodálatosabb ez a pályafutás, mert Al'Smith nagyon szegény szülők gyermeke, akik Irországból vándoroltak Amerikába, ahonnan az éhhalál elől menekültek.

Idáig legalább csak magáról kellett a fiatal Al'Smithnek gondoskodnia, de tízennégy éves korában meghalt az édesapja és ettől kezdve az egész család élet fenntartásának költségei az ő vállára hárultak. Mint rikkancs nem tudott annyit keresni, hogy

TAMMANY HALL NAGY EMBERE

Al'Smith akkoriban, mint műkedvelő színész, szép sikereket aratott és nagyszerű előadóképességét hamarosan a politika szolgálatába állította, amennyiben, mint agitátor, a demokratapárt számára híveket igyekezett szerezni.

Még huszéves sem volt a vásárcsarnoki halárus, amikor már hatalmas tömeget toborzott beszédével az uccsarkok Tammany Hall gyűlései számára és így tünt fel a demokratapárt e hatalmas szervezetének akkori mindenkor vezetője, Tom Foley előtt.

Smith kormányzó a Tammany Hall légkörében nőtt fel, ennek a különös, egészen egyedülálló politikai szervezetnek az az moszféréjében, amely olyan őreg, mint maguk az Egyesült Államok és amely New York város felett több, mint félszázad óta korlátlan hatalommal uralkodik. Al'Smith épp úgy nem tudta magát kivonni a Tammany Hall légköréből, mint a gyerekek, aki Pekingben született, nem tudja elkerülni azt, hogy megtanuljon kínait. A Tammany Hall felől nagyon eltérők a nézetek az Egyesültekben és ha igaz is, hogy temérdek korrup-

ció szennye tapad Murphy hirdető organizációjának a nevéhez, az is igaz, hogy a Tammany Hall a szegények felé csak jótékony ábrázatát fordítja.

A Tammany Hall látja el a szegényeket nyáron jéggel, télen szénrel és a Tammany Hall rendez azokat az ingyen kirándulásokat, melyek a nyomortanyák lakóit a nagy nyári hősek idején megismertetik az előttük csak a meséből ismert különös zöld tüneményrel — a füvel. A Tammany Hall ad munkaalpalmat a munkanélküliek számára és a Tammany Hall menti meg a börtöntől hűséges híveit akkor, ha a vádak nem túlságosan súlyosak ellene. A fiatal Al'Smith is ezekről az oldalairól is merete meg a Tammany Hallt és nem lehet csodálkozni azon, hogy szívvel lélekkel a newyorki demokratapárt oldalára állott. A párt hálás is volt a nagyszerű képességű fiatalemberrel szemben és a Tammany Hall huszonkétéves korában behozta Al'Smith-et, a hajdani rikkancsot az egyik bírósági hivatalnoknak.

Azóta Al'Smith harminchárom esztendőn keresztül, egyetlen kivételtől eltekintve, szaka-

ÉGI TOROZÁS

IRTA: TURCHANYI ISTVAN

Vagy mulatság van az égben. Millió pohár cseng a légben. Millió csillag-gyertya csillog. Nagy vigasság van odafenn. Még a hold is szebben villog.

Mennyországnak minden népe, Valamikor földnek élve, Mind az Ur elébe lép s im, Kérdi az Ur: mire isztok? Mondjátok meg, hű cselédim

Szava örömeire hangol:

„Aranyomra!” — szól az angol.
„Örömmre!” — szól a talján,
„Szerelemre!” — a francia,
„Hadd mélyazzak a hatalmán!”

„Tudásomra!” — int a német.
S sorra mondják mind a népek,
Vigadoznak ki mért akar,
Végeztül utójára:
„Bánatomra!” — szól a magyar.

Nosza, ezer angyal pattan,
S szivárványos poharakban,
Napsugárszín serlegekben
Szakadatlan hordják a bort,
Így toroznak az egekben ...

Angyal ajkon nóta csendül,
Kicsi csillag táncra perdül,
Teli pohár üres pohárt
Követ s váltják szüntelenül ...
Jaj, de nehéz a bor, megárt!

Kidől egyik s dőlnek rendre,
Szender álom száll a szemre,
Csak a magyar bírja a bort:
Ezer éves bánatáért,
Ezer évig tartja a tort ...

FÁRI JÓSKA

IRTA: SZALAY LASZLÓ

Harmathullásos napszállat, amikor a pusztán összezeterlik a szétszéledt ménest s elindulnak velük a csikósok ...

Mennek éjjeli szállásra. Biztos állásba. Ahol a kitélő puszta farkasok ellen könnyebb a védekezés ...

A pásztorok, csikósok a bejáratnál táboroznak le. Ott ügyelnek éjjel. Fokost, füttykóst, sőt még puskát, és pisztolyt is szorongatva.

De nem is igen jönnek a betyárok, mert a csikós is csak olyan veszekedett, elszánt, betyárfajta ...

Lökötés inkább a tanyákon történt. Csatakos, vaksötét, őrsi éjszaka. Előzetes tanulmány lehelkedés után, villámgyors lecsapással, akár a héjja ...

Furmányos mesterség volt. Sok likra szólt, akár a furulya. Nehéz volt kitanulni. Csak akik beleszülettek, a pásztorivadékok igazodtak el valahogyan benne. Vagy még tán azok se, mert itt van, tesszem a Fári Jóska. Annak a hetedik öregapja is csikós volt, értett a lökötéshez, a végén mégis csak rajtavesztett, mint az édesapja, akit az egyik eseténél agyonverték.

Jóska ott vettette el, hogy azt nem gondolta meg, kitől lopjon. Valami lökötő, csikósból vedlett izsáki gazdától kötötte el a lovat, aki aztán el is bánt vele.

Pedig kár volt érte. Gyönyörű, szikár, szálas legény volt Jóska és mindössze huszonöt-huszonhat éves. Koromfekete, göndör kacsérhaja a vállát verte, mert úgy viselték azt akkor a pásztorok.

Felhőrent Fekete:

Csak hát lökötő ne lett volna. Érte volna be csikósmesterséggel. Mert hogy a csikóslégény lett volna Jóska a kunszentmiklósiak orgoványi ménésénél. De mindig odabíngolt. Lovat lopni. Mert már benne volt a véreb.

Egyszer is valahogy hírül vette, hogy van az izsáki szálláson bizonyos Fekete Mihály tulajdonában, egy szörnyűségesen megfelelő kanca.

Nosza, elkezdte körülölködni a tanyát. Szemrevételezte a kancát, olyannyira, hogy Fekete Mihály, aki maga is lökötő csikós volt ifjúságában, észrevette.

— Hallod-e, Jóska! Ugy kösd el a kancám, hogy az életeddel fizetsz! Érted-e?

Aztán csak lemorzsolódott néhány hét. Fekete Mihály hat lova künn éjszakázott a tanya előtt pástón. Maga a gazda ott hált az ambituson, azaz hogy félkönyökre dőlve, kerek szemekkel vigyázta a lovat. Egyszer aztán, ahogy reggel fölkel megyen a lovakhoz, hát mit lát? Megvagyon a hat ló, de valamit bitang, — hogyan, hogyan nem — egy kócos gebét dugott a kanca helyibe, a kancát meg elvitte.

— Na, megállj, Fári Jóska! Leült. Pipát tömött. Kicsitölt s várt. Közben nézelődött folyvást. Leste a Jóska, hogy honnan érkezik. Egyszer csak valahonnét Akasztó, Csengőd fejől jött ám a Jóska, sebesen nyargalva, akár a vihar!

A csikósok aztán — mintha csak Fári Jóska várakozott volna — kihajtották a ménest. De Fekete Mihály csak nem jelenkezett. Akkor ült lóra, mikor a csikósok eltűnédezték. O danyargalt a csapáshoz, melyen az imént érkezett Jóska — és elindult rajta nyelgyenesen.

— No, jaj neked, Jóska! Nyargalt mindenütt a nyomon. Mint a kopó. Nem hiába volt maga is lökötő, kiszámította, hogy Fári Jóska nem vihette már át a Dunán a kancát, mert világos reggel volt, mire ideért vele. Nappal meg a révészek nem vállalkoznak ilyen kockázatos fuvarra. Itt köll hát lenni a kancának, ha csak a föld nem nyelte el ...

— Az apád csillagát! ... Ez csak te voltál, Fári Jóska!

Föllármázta a fiait. Nyergeltetett. Indultak. Csak a kötőféket, mit, dugott a tarisznyába. Nyargalt egyenesen a Bikatorokhoz, ahol a ménes éjszakázott.

Nem ment a csikósokhoz. Be kötötte a lovat egy bokorerdőbe. Maga meg föl kuszott a Bikatorok tetejére, onnét leleste a ménesre és megállapította, hogy Fári Jóska nincs a csikósok között.

— Na, megállj, Fári Jóska! Leült. Pipát tömött. Kicsitölt s várt. Közben nézelődött folyvást. Leste a Jóska, hogy honnan érkezik. Egyszer csak valahonnét Akasztó, Csengőd fejől jött ám a Jóska, sebesen nyargalva, akár a vihar!

A csikósok aztán — mintha csak Fári Jóska várakozott volna — kihajtották a ménest. De Fekete Mihály csak nem jelenkezett. Akkor ült lóra, mikor a csikósok eltűnédezték. O danyargalt a csapáshoz, melyen az imént érkezett Jóska — és elindult rajta nyelgyenesen.

— No, jaj neked, Jóska! Nyargalt mindenütt a nyomon. Mint a kopó. Nem hiába volt maga is lökötő, kiszámította, hogy Fári Jóska nem vihette már át a Dunán a kancát, mert világos reggel volt, mire ideért vele. Nappal meg a révészek nem vállalkoznak ilyen kockázatos fuvarra. Itt köll hát lenni a kancának, ha csak a föld nem nyelte el ...